

Příloha

Rozhovory s žáky

Rozhovor s žákem 1 – Karel

Žák 1: Souhlasím s tím, že budou moje slova použité pro výzkum k bakalářské práci a že bude celý rozhovor nahráván.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žák 1: No, já popravdě jsem občas trochu zmatenej, co to vlastně spisovná čeština je. Protože tak nějak přirozeně jsem si myslel, že spisovná čeština je prostě to, že někdo mluví jako ultra slušně. Jakože mléko místo mlíko nebo prostě třeba jako já jakoby. Ale teda když jste nám potom vysvětlila, co to vlastně je, tak už to asi chápu, nějak. Teda jako musím říct, že takhle podle mě prostě nikdo přírodně nemluví podle mě. Actually, je to nepřirozený a myslím, že je to prostě strojený, je mi to vlastně i docela nepříjemný jakoby, nevím, jak to popsat.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žák 1: Tak určitě někde jo. Třeba asi v televizi nebo rádiu bych čekal, že se bude mluvit spisovně prostě, klidně i jako to mléko a tak. A taky v politice asi, tam by prostě asi taky měli bejt lidi nějak na úrovni a tak, prostě high czech.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žák 1: For what? No, jako nedokážu si nějak úplně představit, k čemu by mi to asi jako bylo. Jako smysl to podle mě nemá vůbec. Prostě já vim, že ze mě bude zedník a chci bejt zedník a snažit se mluvit spisovnou češtinu mě štve a nebaví, no sense prostě. Jako fakt mě to... Fakt mi to vadí prostě. Určitě je super, že si to jakože třeba můžeme zkusit, jak mluví v televizi nebo jak by měli mluvit v televizi teda, ono je to asi čím dál tím víc lidem jedno, jak tam mluví, protože taky tam prostě občas slyšíš nespisovný nebo teda, jak jste říkala, hovorový výrazy. Ale to je všechno, zkusit si to je fajn, ale když budu házet cihly, tak asi u toho nebudu mluvit spisovně, easy.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žák 1: Hm, ne. Nebo jako, asi když třeba NP¹ od nás ze třídy chce jít na vejšku, tak třeba tam asi jo, ale jinak ne. Jako nás třeba paní učitelka NP hrozně nutí, abysme jakože mluvíme spisovně, ale k čemu? To na nás vždycky zařve, že máme mluvit spisovně, ale to prostě je k ničemu, hlavní je, že si rozumíme a že spolu vůbec mluvíme nějak slušně, ne? Jako že prostě si nenadáváme nebo na sebe neřveme jako paní učitelka NP na nás, že jo? Takže, jaká byla ta otázka? Já nevím, jestli jsem odpověděl.

- zopakování otázky –

Žák 1: Ne, určitě ne, je to zbytečný a k ničemu a vadí mi to.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. nějaká diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 1: Nespisovnou určitě, nechápu, proč bysme asi spolu mluvili jak degeši spisovně. Podle mě bysme se ani nedomluvili, protože takhle prostě nemluví nikdo, né? Bysme si prostě nerozuměli ani a mě by to ještě hrozně naštvalo, tak bych prostě se na to úplně vykašlal a nic by nebylo prostě. By mě fakt nenapadlo nikdy mluvit spisovně s lidma ze třídy nebo s chábrama prostě, no sense jako.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 1: No tak už jsem říkal, že spisovná čeština není přírodní a je prostě nepříjemná a nenormální, tak prostě logicky nespisovně, že jo. Jednou nám ředitelka říkala, že prej jako tím projevujeme úctu nebo co, I don't care, ale to je blbost podle mě. Úcta není o tom, kdo s kým jak mluví, ale jestli k němu tu úctu má a je slušnej. Takže určitě nespisovně a nevynucovat pls.

Byl bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 1: No, tak to záleží trochu. My si jako občas děláme srandu třeba z pana učitele NP, když mluví spisovně při hodině a jakože vykládá děják jak nejvíc slušňák, a pak když uděláš průser, tak je jakože hned nespisovnej nebo prostě i neslušnej a někdy sprostej. Jenomže prostě to je přirozený, ne? Když je učitel hrozně spisovnej a přehání to a prostě tlačí na to a na nás hrozně, tak to pak jako nejsme kámoši, víš co. Ono pak taky to ty lidi štve, mě třeba hrozně moc, takže

¹ Osobní jména, která by mohla vést k identifikaci osob, jsem anonymizovala.

pak třeba i děláme bordel. Podle mě prostě je spisovná čeština na náš brain moc těžká a náročná, proto je taky pořád při dějáku bordel, protože NP mluví jak degeš a rozumět mu je hrozně náročný, tak prostě nevnímáš a nedáváme pozor, protože prostě tě nebaví koukat na někoho, jak u tabule hraje divadýlko. Prostě vim, že takovej není a že je to degeš a že teď mluví, jak kdyby byl na císařském dvoře u královny Alžběty. Je to hroznej cringe, nedá se to poslouchat a fakt mě to štve. Ale jako třeba kdyby prostě mluvil normálně, tak mě by to třeba i někdy zaujalo, jakože to, co říká prostě, ale takhle se to nedá poslouchat. Jako myslím, že si učitelé myslí, že jako prostě si jich budeme víc vážit, když na nás budou mluvit jak degeši, ale oni nejsou víc než my jenom proto, že umí mluvit spisovně. Já actually už reálně umím postavit zed' a taky po nich neházím cihly, that's the same prostě. Spoustu učitelů, hlavně teda těch starejch, tak s náma mluví spisovně, jako kdyby byli něco víc.

Rozhovor s žákyní 2 – Andrea

Žákyně 2: Souhlasím s nahráváním rozhovoru a s tím, že budou moje slova použita ve výzkumu pro bakalářskou práci.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žákyně 2: Tak jako nijak extra mi to nevadí, ale nechtěla bych tak mluvit. Ale jakože spisovná čeština je vlastně víc než jenom mluvit spisovně a pravopisně správně, ne? Jakože tam přece patří i nějaký ty jako hovorový výrazy a tak, že jo? Takže jako spisovná čeština mi nevadí, ale spíš teda ta hovorová, protože ta je prostě přirozená a nemůžete v ní udělat chybu, víš co. Ale samozřejmě chápu, že někdy třeba se tak musí mluvit, jen je to hrozně těžký a mně to třeba vůbec nejde.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žákyně 2: Jo, tak asi si myslím, že třeba v učebnicích by asi měla bejt spisovná čeština nebo třeba knížky obecně by se tak měly psát. A asi i televize nebo rádio by měly být spisovný, obecně mediály prostě. A řečníci taky.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žákyně 2: Jako chápu třeba, že když máme prezentaci nebo referát, že to prostě jakoby tak nějak zní líp nebo co nebo že prostě to vypadá, jako že jsme lepší a že jsme si to připravili, ale jinak to je o ničem přece, ne? Jako já myslím, že spisovně po nějakym tréninku umí mluvit

každej a že je zbytečný to omílat ve škole. Pro mě je třeba prostě náročný to vnímat neustále, je to jak nějaký cizí jazyk. Jako rozumím tomu samozřejmě a nepotřebuju překladač, ale sama u sebe cítím a vidím, že prostě míň vnímám a že nedávám tolik pozor nebo že je to složitější aspoň. Je to takový únavný.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žákyně 2: No jako říkám si, že třeba když někdo jde na vejšku nebo někam na policejní střední, jako já třeba, tak tam by asi měli prostě umět mluvit spisovně a hezky jakoby, ale třeba NP, kterej prostě nikam takhle vysoko for sure nepůjde, tak tam... no, nevím, no, tam je to zbytečný trápení pro všechny podle mě.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 2: No jako když je to nějaká jako extra součást prezentace třeba při závěrečkách, kdy máme pak prostě diskuse v sále ještě, tak tam třeba jako jo, ale to není oficiální vyučování, to se asi nepočítá, co? No, jinak mi to přijde zbytečný, prostě, ty lidi jsou tvý kámoši nebo vaši, pardon, tak s nima prostě mluvíte jako s kámošema, ne jak s nějakýma králama nebo tak. Takže určitě ne, docela se směju.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 2: Tak učitelé by byli asi radši, abysme s nima používali spisovnou češtinu, že jako jim tím asi dáváme najevo, že jsou něco víc nebo nevím, že jako jsou nadřazený nám jako třídě a že s nima nebudeme mluvit jako mezi sebou. Ale spíš si myslím, že to prostě nedává smysl, víš co. Že prostě oni se hrozně někdy snaží, aby byli naši kámoši a abychom k nim měli blíž, ale pak chtěj, abychom s nima mluvili takhle. Tak to si ale musí vybrat podle mě. Ale jako jsou tu na škole i učitelky, který třeba na nás křičí, ať mluvíme spisovně na ně i jinak, třeba paní učitelka NP, ta je tím úplně posedlá, ale zároveň jako jo, je to docela naše kámoška a hodně nám pomohla s věcmá, moje rodiče přemluvila, ať mě pustí na školu mimo Prahu, takže ona je jako skvělá, jo. No, takže vlastně nevím, spíš bych radši mluvila jako normální člověk z normální vrstvy a tak.

**Byla bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně?
Proč?**

Žákyně 2: Hm, no, já vlastně přemýšlím, jestli třeba učení není jedna z těch prací, ve kterých by člověk měl mluvit spisovně, jako povolání prostě. Ale jako fakt vlastně nevím, k čemu by to bylo. Mně fakt připadá, že učitel, když mluví víc jako my, jako že prostě trochu jako nespisovně nebo hovorově, nebo jak jste nám to říkala po tom dotazníku, tak je prostě k nám blíže. Je víc jako my a dá se s ním víc mluvit jako normálně, podle mě má i trochu větší důvěru, ale zase přemýšlím, jestli třeba to neznamená, že mu tolik nezáleží na tom, jak působí? Já vlastně asi nevím. Ale určitě je mi sympatičtější, když ten učitel mluví nespisovně a víc jako my.

Rozhovor s žákyní 3 – Lucie

Žákyně 3: Já, ano, souhlasím s tím, že co řeknu, bude použito ve výzkumu a že bude celý rozhovor nahráván.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žákyně 3: Mně se líbí to, jak je čeština bohatá a že máme spoustu možností, jak mluvit nebo psát a tak, ale honestly, spisovný vyjadřování mi připadá dobrý tak maximálně na nějakých vysokých místech, jako určitě ne v normálním mluvení mezi dvěma normálníma lidma. No ale jako nijak extra mi to nevádí, já ale spisovně nemluvim ani nepíšu nebo tak, když zrovna nepíšu třeba ředitelce nebo když nejsem na srazu školního parlamentu. Ale to je jako taky taková vyšší úroveň podle mě. Ale jako já nevím, je to jako podle mě hrozně hraný a vlastně si říkám, že v životě člověk prostě sám od sebe hraje nějaký role jako herec nebo i hry jako manipulátorství, tak je zbytečný, aby si lidi hráli ještě na něco víc, když mluví spisovně.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žákyně 3: No tak třeba právě v tom školním parlamentu, jak jsem říkala. Tam asi jako je to potřeba, ale často se spletu, když něco říkám. Nebo prostě politika obecně určitě. Možná televize, tam určitě je jako nutný, aby mluvili hezky a spisovně, ale asi taky záleží na tom, v jakém pořadu nebo na jakém kanálu. Třeba ve zprávách nebo ČT1, tam to tak člověk očekává, že fakt jako to bude proper spisovný, ale třeba Prima COOL, tam zas je to vyloženě to hlavní, že tam třeba mluví nespisovně nebo i sprostě. No a asi teda prostě při mluvení s někým, kdo je jakoby výš v nějaké pozici, tak tam asi taky. Ale znám třeba holku, která mluví nespisovně normálně, ale se svými rodiči a prarodiči pak mluví spisovně, tak to mi připadá vlastně

ujetý. Ona jim i vyká teda, to nevim, jestli patří ke spisovnému mluvení, ale prostě tam by to podle mě nemělo bejt.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žákyně 3: No, to já vlastně nevim. Jako na jednu stranu jsem říkala, že si pak vlastně člověk na něco hraje, ale já nevim, podle mě učitel, když učí, tak by prostě měl mluvit spíš spisovně, protože stejně musí hrát nějaký divadlo, aby to bylo zajímavý. I když teda znam spoustu učitelů, který už to divadlo nehrajou nebo nechtějí ho hrát, tak tam to zajímavý není, no. Ale prostě podle mě to má smysl a je důležitý nám jako děckám připomínat, že něco takovýho existuje, že je i takovej nějakej jazyk.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žákyně 3: Tak podle mě je to člověk od člověka. Já třeba s tím mam docela problém mluvit spisovně, ale jdu na gympl a pak chci na vejšku možná, a tam podle mě prostě bude nutný, abych mluvila spisovně, tak by se mi celkem hodilo jakoby, aby mě k tomu někdo vedl. Ale jako týpci ze třídy jsou prostě, jako že půjde někam na učňák, tak tam to je k ničemu.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 3: Tak se spolužákama určitě nespisovně, to vůbec ani nepochybuju nebo nepřemýšlím. To je úplně jasný. Prostě to ani není ani možný, abysme spolu o přestávkách mluvili nespisovně a jako normálně prostě, a hned jak zazvoní, tak najednou že bysme spolu mluvili spisovně? To asi jako ne.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 3: No, tak já jsem už říkala, že chci jít na gympl a na vejšku, kde se podle mě asi mluví dost spisovně a jako na úrovni, tak tam se snažim asi mluvit spíš spisovně. I když ale většinou ten učitel chce, ať rychle odpovíš, tak není čas se připravovat nebo jako snažit se, tak prostě mluvíme nespisovně i k učitelům. A tak nevim, no, asi bych radši mluvila spisovně čistě kvůli trénování do budoucna, ale jakoby samozřejmě pohodlnější je mi mluvit normálně a nespisovně. For real je to prostě náročný, a jak jsem říkala, že je to jako hra, tak stejně no, prostě.

Byla bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 3: Tak učitelé k nám normálně mluví spisovně, až na pár učitelů, který mluví normálně. A jak jsem říkala, já se chci naučit mluvit spisovně, protože to podle mě budu potřebovat. Ale jako nevadí mi ani jedna varianta. Zase prostě nespisovný mluvení je přirozenější a není to, jakože máš pocit, že na tebe někdo mluví, jako kdyby byl na vyšší úrovni než vy, zároveň prostě škola je přece nějaký oficiální místo, kde by se mělo nějak mluvit. Ale jako nemám pocit, že by to nějak měnilo můj pohled na toho učitele. Prostě je to nějaký člověk a nějak se chová a to je důležité, a ne to, jestli na mě mluví. Nebo teda jak na mě mluví jakoby. Ale jak říkam a jak jsem říkala, hodilo by se mi, aby na mě mluvili spisovně.

Rozhovor s žákem 4 – Lukáš

Žák 4: Souhlasím, že moje slova budou použita pro výzkum k bakalářské práci a že bude rozhovor se mnou nahráván.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žák 4: Já myslím, že spisovná čeština je jednoznačně hrozně důležitá součást českého jazyka. Já sám se snažím mluvit hodně spisovně, protože to chci dotáhnout daleko, a myslím, že tato má snaha mě může dostat vysoko.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žák 4: Rozhodně je spousta míst, kde by se mělo mluvit spisovně a měla by se používat výhradně spisovná čeština. Rozhodně určitě politika jednoznačně, taky v televizi by ty lidi měli mluvit spisovným jazykem. A v novinách zase určitě psát a používat spisovnou češtinu, jako český spisovný jazyk. Je to moc důležité, je to jediný způsob, jak propojit všechna nářečí, aby mi všichni rozuměli, když mluvím. Nebo teda takhle nějak jsme se to učili a paní učitelka taky něco takového říkala, myslím. Takže prostě všichni, kdo pracují hodně s lidmi, by měli mluvit spisovně. Jako i na úradě nebo u doktora třeba. A mám pocit, že lidi mají ke spisovnému mluvení úplně nesmyslný odpor, který nevím, odkud pramení, je to přece hrozně krásné mluvit hezky a spisovně.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žák 4: Škola je rozhodně jedna z těch míst, kde je potřeba mluvit naprosto spisovně. A určitě aspoň ve vyučování. Škola je od toho, aby nás pořádně něco naučila, k tomu i mluvit spisovně a čistě česky prostě. Když mluvíme se všema lidmi nespisovně, musíme mít aspoň jedno místo, kde můžeme používat spisovnou češtinu a naučit se v ní mluvit. Navíc kromě toho, všechny učebnice a knížky jsou psané, psané spisovně, tak když je používáme, tak bysme tak měli mluvit. Bychom měli mluvit. A knížky jsou taky všechny spisovný.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žák 4: Tak jak jsem už říkal, škola je místo, kde nás mají naučit mluvit spisovně podle mě, protože nikde jinde se to naučit nemůžeme prostě. Navíc je hrozně moc lidí, skoro až bych tak řekl, hloupých a neuškodilo by jim trochu si rozšířit slovní zásobu a mluvit trochu slušně. Ještě o to víc můj spolužáci tady na škole. Občas když slyším, jak se mezi sebou baví, je to úplná hrůza. Jsem rád, že většina učitelů nás vede k tomu, abychom mluvili spisovně, protože je to nutné pro naši budoucnost.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 4: Jako se spolužáky já se moc nebavím, nemám si s nimi tolik co říci, ale když už spolu mluvíme, tak nemluvíme spisovně určitě. Ale jak jsem říkal, podle mě je čeština, jako spisovná, oficiální český jazyk České republiky a měli by tak spolu všichni mluvit. Jako možná někde za zavřenými dveřmi nebo na vesnici je to asi jedno, ale ve škole jsme ve škole, jsme na veřejnosti a na veřejnosti bysme měli mluvit hezky spisovně a hezky se dorozumět. Taky by to podle mě odstranilo rozdíly mezi lidmi, některým mým spolužákům by to rozhodně prospělo, vypadali by třeba trochu méně hloupě, trochu více chytře a prostě jako by třeba mají i nějakou budoucnost.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 4: S učitelem určitě ano, tam by se vůbec nemělo mluvit jinak, prostě jediné spisovně. Je to člověk hierarchizovaně výš, je to člověk, kterému musíme dávat respekt, a můžeme to dokázat i tak, že k němu budeme mluvit tak, jak máme, a ne jako k někomu, kdo mluví s prominutím jako analfabet. Já myslím, že to není tak těžký a že je to hrozně důležité. A jak jsem už říkal, škola je rozhodně místo, kde by se mělo mluvit pořádně, my třeba mluvíme

spisovně i doma, i když občas slyším rodiče, že mluví nespisovně, ale nikdy by si to oni ani já bysem si to nedovolil mluvit na někoho tak váženého, jako učitele, nespisovně. Je to, jako kdybyste mluvili s panem prezidentem Pavlem stejně jako s bezdomovcem, nejsou to ti samí lidé, mají jiné postavení a s prezidentem by se určitě nemělo mluvit nespisovně, ne? My o tom doma často mluvíme a od malička mě rodiče učili, ať mluvím s učiteli i vychovateli spisovně a slušně. Myslím, že určitá slušnost je právě i v té spisovnosti.

Byl bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně?

Proč?

Žák 4: A když na mě třeba učitel mluví nespisovně, to máme taky tady na škole takový. Učitelé jsou vzory, mají se chovat jako vzory. A jak jsem říkal, že slušnost je i ve spisovnosti, tak učitelé by měli být vždycky slušní, a tedy by měli vždycky mluvit spisovně. A měli by být jakože slušní i k nám. A to třeba říkají i rodiče, že jim to občas vadí při třídních schůzkách, že nějaký učitel mluví nespisovně. A měli by spisovnou češtinu, jako spisovný český jazyk, používat i o přestávkách nebo když spolu mluvíme i jen na chodbě. A při vyučování, tak to asi ani není potřeba o tom mluvit, to je samozřejmost. A jako já neříkám, je v pořádku, že se občas nějaký učitel splete a řekne něco nespisovného nebo nepoužije spisovnou, tedy použije nespisovnou češtinu, český jazyk, ale není podle mě v pořádku, aby tak učitelé mluvili pořád. Jak říkám, tak si mohou mluvit doma za zavřenými dveřmi.

Rozhovor s žákem 5 – Adam

Žák 5: Souhlasím s nahráváním rozhovoru. A že co řeknu, bude použito ve výzkumu pro bakalářskou práci.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žák 5: Já nevím, no, je to prostě způsob, jakým některý lidé mluví. Jako tety u nás mluví víceméně nespisovně, takže doma to neslyším, leda když jedeme někam na výlet nebo máme nějakou návštěvu jako firmu nějakou nebo tak. Ty mluví spisovně většinou, ale já nikdy. A žiju v pohodě, nepotřebuju to, takže podle mě je to zbytečný.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žák 5: Jako na jednu stranu si říkám, že asi třeba politici mají mluvit spisovně, no, že jako reprezentují nebo co, ale stejně mi to přijde zbytečný. Pak asi chápu třeba v televizi, třeba ve

zprávách, nebo když někdo vystupuje, jo, že to chce nějakou úroveň, ale i tak, není to k ničemu podle mě. No ale je pravda, že někdy němluví spisovně ani v televizi, že jsou prostě docela random, někdy spisovně, někdy ne, a v tom by zas asi měli být jednotný. Ale nevím, já televizi moc nestíham, protože v domově máme jen jednu a ta je pro všechny a asi jako logicky tam zprávy třeba moc neběží. Ale jako jinak si nedokážu moc představit, že by existovalo nějaký místo nebo povolání, kde je to jako vyloženě nutný. Prostě když spolu ty lidi mluví normálně a nenadávají si, tak je blbost, aby ještě museli mluvit spisovně.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žák 5: To je zase stejný, prostě k ničemu jakoby. Jako proč? K čemu mi to je? Jako učitelé na tom našťestí zas tak extrém netrvají, ale wtf. Odpověď na tuhle otázku je ne.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žák 5: Jako nedokážu si představit, proč by to dělali. Zase, podle mě je to zbytečný, ať si prostě mluví každé, jak chce, ne? Jako ať se vykašlou na to, jakože někde se musí mluvit líp nebo jinak? Ale zase, chápu, že když někdo chce jako práci dělat v dospělosti něco, co to potřebuje, tak že jako do toho jdou, ale i tak, neměli by nás nutit mluvit nějak, jak pro nás není přirozený. My máme třeba školu i u domova a tam se musí mluvit spisovně, tak jsem rád, že tady na to nikdo nepushuje. Já vim, že ze mě asi úplně nebude někdo, kdo bude nutně potřebovat spisovnou češtinu, tak proč bych jako tak musel mluvit? A kdyby náhodou jsem jako fakt nutně potřeboval mluvit spisovně, že bych se třeba stal politikem nebo tak, to by teda bylo vtipný, tak bych prostě začal mluvit spisovně, easy. Jako aby nás k tomu někdo vedl, to je zbytečný, hlavní jako podle mě je, abysme spolu vůbec mluvili, ne? Než jak spolu budeme mluvit.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 5: No tak to rozhodně ne, se spolužákama určitě ne, to je, jak kdybysme si vykali, skoro až takový úchylný tyjo, ta představa, brr. Jako to by mi bylo nepříjemný a myslim, že bysme ani neudělali nic při hodině, protože by to bylo extrém vtipný podle mě. To je prostě úplně nepřirozený.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 5: Hm, to ale záleží učitel od učitele. S někým jako mluvím nespisovně, třeba i jako s Váma, protože vim, že můžu, a třeba k nim mam i docela blízko, že třeba občas přijdu si

s nima popovídat, když je něco... A to je stejně i během hodiny, to by ani nebylo normální, kdyby s náma ty učitelky nebo teda i učitelé mluvili třeba na chodbě nebo v kabinetu nespisovně a pak při hodině mluvili hrozně jako slušně a spisovně. To by prostě bylo extrém falešný, tomu by nikdo nevěřil a podle mě by se i smáli. Ale s většinou ostatních učitelů prostě chtějí, abychom s nima mluvili spisovně, ale tam k nim ani reálně nikdo nechodí. To jsou prostě učitelé, který učí už hrozně dlouho, a spíš je to štve a oni štvou i nás. A je to i vidět u ostatních učitelů i mých spolužáků, že to nemá žádný extra vliv, že na ně mluvíme spisovně. Při těch hodinách děláme stejnej bordel jako u těch, se kterýma mluvíme nespisovně. My jsme i řešili něco takovýho v domově, když jsme tam měli veletrh povolání nebo tak něco, prostě tam přišli lidi a ukazovali nám, co by z nás mohlo bejt nebo kam máme jít na školu, tak nám říkali, že jako spisovnej jazyk, když mluvíš s někým na vyšší pozici, než jste vy, nebo když mluvíte se svým šéfem v práci a tak, že je to prý jako úcta a tak. Ale já nevím teda, i tady ve třídě třeba NP jako mluví spisovně skoro furt, ale úctu nemá k učitelům třeba, že si jako dovoluje celkem. Tak prostě vidím, že to tak není, že to neznamena, že když někdo mluví spisovně, že je něco víc nebo že vyjadřuje jako něco dobrýho.

Byl bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 5: Mně je určitě blíž ten učitel, když mluví vyloženě prostě nespisovně. Nebo jako né nespisovně, ale prostě hovorově, když je jako přirozenej. Když prostě mluví tak, jak, jak se říká, mu pusa narostla, ale jako vim, že třeba některý kraje v Česku jsou vyloženě jako spisovný, tak tam to je jasný, ale všichni určitě nejsou odtamtud, tak proč by si na něco hráli. Mně je prostě mnohem víc blíž ten učitel, když na mě nemluví ultra extrém spisovně, protože vim, že ke mně mluví jako na stejný úrovni, a cítím, že jako třeba i chce bejt víc kamarádskej? Jako takhle asi, no. Já mám pak mnohem víc pocit, že mi fakt třeba ten člověk je blíž a třeba mi fakt jako i připomíná tety z domova, že prostě se na toho člověka můžeš obrátit. Zase je pak horší, když něco člověk posere, tak že je to pak vám mnohem víc líto, a myslím, že i ten učitel pak vám to dá docela víc jako najevo a tak. Ale prostě určitě dávám přednost nespisovnému vyjadřování učitelů.

Rozhovor s žákyní 6 – Zuzana

Žákyně 6: Ano, já souhlasím s nahráváním tohoto rozhovoru a s tím, že bude to, co řeknu, použítý ve výzkumu pro bakalářskou práci.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žákyně 6: Jaký je můj postoj ke spisovné češtině je složitý, protože já vlastně vůbec nemluvim spisovně, jako vůbec nikdy. Vlastně se s ní ani tak jako běžně nesetkávám, jediné ve škole od některých učitelů nebo v televizi. Ale jako nijak mi to nevádí. Moje babi mluví hodně spisovně a nikdy mi to jako extra nevádílo nebo tak, asi mě ani nenapadlo nad tím někdy přemejšlet.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žákyně 6: Jo, to určitě jo, třeba ve veřejných místech nebo při výkonu nějakých určitých povolání třeba určitě, to máte třeba jako myslim televizi, rozhlas nebo i jako knížky třeba, tak to prostě podle mě musí bejt spisovný, jinak by to nikdo nečetl nebo neposlouchal. A asi prostě jakýkoliv povolání, kdy prostě člověk potřebuje, aby ho lidi vnímali a fakt jako poslouchali a aby přitahoval jejich pozornost, třeba mluvčí nebo novináři, politici a tak. A asi prostě povolání nebo i prostranství, kde mluvíte s úplně cizíma lidma každý den, ale zase třeba prodavač úplně spisovně mluvit nemusí, že jo, tak to je takový složitější trochu, no.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žákyně 6: Jako při vyučování používat spisovnou češtinu podle mě nutný není, protože přece jenom se známe s tím učitelem i se spolužákama a je to, jak kdybysme mluvili s kamarádama. S těma přece jenom taky nemluvíme spisovně, když to pro nás není přirozený, a nebudeme to měnit jen proto, že jako nám to někdo jako nasadí jako pravidlo. Hm, takže prostě ne, nemá.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žákyně 6: Tak podle mě třeba prezentace, kdy jako máme fakt za úkol prezentovat něco nebo při referátu, tak to je podle mě lepší, když mluvíme spisovně, protože pak za to budeme dostávat známku i při závěrečkách, tak prostě, že jo, musíme to někdy jako nacvičit. Tak jako minimálně aspoň kvůli tomu, ale jako podle mě jo, i zkoušení třeba, jako asi by nás za to neměli známkovat, ale měli by nás k tomu nějak vést, protože vidim, že to nikdo od naší třídy vlastně vopravdu neumí, se furt zasekáváme a koktáme a tak. Ale tak to je zase otázka, no, někomu se to bude hodit do budoucnosti, někomu to bude k ničemu. Ale třeba to vedení jako podle mě jo, mělo by bejt, ale ne třeba jak paní učitelka NP, která po nás prostě strašně řve, když uděláme chybu, a hned nutně potřebuje, abysme se opravili a mluvili stoprocentně spisovně, a to i třeba v jídelně, to je docela cringe teda podle mě. Zkrátka, ano, měli, ale jenom mírně.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 6: Tyjo, se spolužákama určitě nespisovně, to by mě ani nenapadlo mluvit spisovně. To by bylo hrozně divný, podle mě bysme to ani nevydrželi. Jako jednou jsme měli při občance skupinovou práci, kdy jsme si jako hráli na parlament nebo na politiku nebo prostě takovýho něco, a to jsme měli mluvit spolu jen slovensky, ale skoro nikomu to moc nešlo. Prostě přirozeně spolu mluvíme nespisovně, tak prostě to nejde úplně jen tak jako jednoduše změnit, ne? Nejde prostě for fun začít mluvit spisovně mezi sebou, jen když je třeba hodina a tak.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 6: Při rozhovoru s učitelem bych radši určitě mluvila obecně nespisovně, protože to tak nějak podle mě boří tu zeď mezi mnou a učitelem. Jako samozřejmě mu vykam a tak, ale jako není nutný, abysme spolu mluvili spisovně, teda většina učitelů to ani nechce. A jak jsem říkala, jsou mi pak ty učitelé mnohem blíží, když vím, že s nima můžu mluvit normálně a nemusím na nic hrát, jestli víte, co tím myslím.

Byla bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 6: Určitě je mi hrozně sympatický, když ten učitel mluví nespisovně, dělá to mezi náma takovou jako pohodu a tak, ale zase naopak mi více méně nevadí, když učitelé mluví spisovně. Jen prostě tak nějak rychleji a snadněji si dělám ten vztah k učitelí, co mluví nespisovně, protože mam pocit, že je to takový víc jako doma. Jako jasně, škola není doma, ale je to prostě takový víc na klid. A myslím, že třeba i pro ty učitele to může bejt lehčí, když nemusí myslet na to, že mluví spisovně, pokud to pro ně není přirozený. Ale prostě člověku to dá takovej pocit, že je vlastně ve větším bezpečí, když s ním mluví někdo takhle přirozeně.

Rozhovor s žákem 7

Rozhovor s žákem 7 jsem se do bakalářské práce nakonec rozhodla nezařadit, není pro můj výzkum využitelný, neboť respondent projevil značný nezáměr o téma a odmítl odpovídat na otázky.

Rozhovor s žákem 8 – František

Žák 8: Já prohlašuji, že souhlasím s tím, že to, co řeknu, bude použito v bakalářce a že se celý rozhovor bude nahrávat.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žák 8: Já spisovně moc nemluvim, myslím, leda třeba když jedeme se školním parlamentem na nějakou sraz nebo když prostě jako zasedáme. Doma nebo jako v rodině třeba, tam taky nikdo nemluví spisovně, ve škole spíš tak jako od některých učitelů, takže se s ní setkam spíš někde v televizi, novinách nebo prostě nějakým médiu a tak. Jako spisovná řeč mi nijak extra nevadí, třeba když někdo pochází z Moravy a mluví jako takovou tou přespisovnou moravštinou, to se mi třeba i celkem líbí, to třeba paní učitelka NP takhle mluví, tak to se tak jako i hezky poslouchá, jo, ale jinak nikde.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žák 8: Tak asi tam, kde jí člověk normálně slyší, no, prostě televize, zprávy, asi i rádio, ale to já jako neposlouchám, takže fakt netuším, určitě třeba jako když psaní spisovně, tak to rozhodně noviny nebo knížky, asi ne? Já moc nečtu, tak nevím. Někdy si říkám, že třeba sociální sítě by někdy trochu potřebovaly aspoň nějakou ten trošek spisovný češtiny, ale to je taky takový nepřirozený, no, tak nevím, tam by to asi nefungovalo. No a určitě žejo politika, hlavně třeba prezident nebo premiér by měli mluvit spisovně, i když to zní strojeně, tak tam je to potřeba.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žák 8: Nee, tyvole, to je úplná pitomost. Ve škole by se k tomu vůbec neměl nikdo nutit, nás do toho hodně vrtá paní učitelka NP, to mě trochu štve, ale jinak je hodná. Ale je to podle mě k ničemu, my nejsme úplně třída, která by byla někde s prezidentem, nebo že bysme měli politiky nebo lidi do zpráv, tak je to k ničemu. Myslím, že je důležitější spíš, že mluvíme, protože spoustu lidí s tím má problémy, než jestli mluvíme nespisovně nebo spisovně.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žák 8: Tak to je podle mě skoro stejná otázka. Jako určitě ne, to jako, to prostě je blbost. Nikdo nás nemůže nutit, jak máme mluvit, to prostě je i nějaký omezení lidských práv žáků nebo něco, ne? To by mě hrozně štvalo, kdyby na nás byl fakt takovej pressure, že prostě třeba by nás známkovali? Tak to vůbec. To bych prostě uspořádal nějakou petici proti tomu nebo něco nahned. Jako neříkám na tom parlamentu, jo, tam se to hodí, ale v hodině prostě je to k ničemu,

jen to lidi naštve a budou dělat ještě větší jakože, no, víteco, prostě, pak se nemůžou učitelé divit, že maj hodiny takový, jaký jsou.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 8: To už jsem podle mě odpověděl taky trochu. Prostě ve škole spisovně vůbec, není to k ničemu. Není to srozumitelný, nudí mě to. Když na mě někdo, kdo je stejnej jako já, mluví spisovně, jak třeba NP prostě, ten furt mluví spisovně, ale jako falešně, tak si hned řeknu, že je to nějaký debil. Prostě s kámošema logicky spisovně mluvit nechceš a nebudeš, protože je to mnohem těžší, když musíš ještě přemejšlet, jak je to správně spisovně.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvil spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 8: No, zase ne prostě. Učitel je stejnej člověk jako mí spolužáci, tak když k nim mluvím nespisovně, tak asi nebudu na učitele mluvit spisovně, ne, to by podle mě bylo idiotský. Já jako chápu, že během hodiny musím bejt slušnej, a většinou i jsem nebo se snažím bejt, ale nedává prostě smysl, abysme ještě mluvili na sebe spisovně, to je moc. Navíc je to falešný.

Byl bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žák 8: No tak logicky asi nespisovně, že jo? Já myslím, že už jsem na to odpovídal.

– Můžeš to prosím trochu rozvést ještě? Třeba jak to, jestli učitel mluví spisovně nebo nespisovně, ovlivňuje tvůj pohled na něj? –

Žák 8: No, nojo, no tak jako asi mě míň štve ty učitelé, který mluví nespisovně, jakože i třeba je míň provokuju a tak. Asi jako respekt k nim větší nebo menší nemam, to je mi prostě celkem úplně jedno, jenom prostě nechci, ať musím já mluvit spisovně. Ale jako zase jak už jsem říkal, když už teda ten učitel mluví spisovně, tak je lepší, když je vidět, že je to pro něj nějak přirozený, jako u paní učitelky NP, to se třeba dá i poslouchat a někdy je to i celkem zábavný. Já prostě myslím, že když někdo mluví spisovně, když nemusí, když prostě neděláš tu práci nebo vyloženě tě, vás, nikdo nenutí, tak že je to jenom fake a že si ten člověk hraje na něco, co není. Ale některý učitelé to podle mě dělaj tohle, no, ale jako že by si třeba NP na něco hrála, to jako zase ne, tak asi člověk od člověka.

Rozhovor s žákyní 9 – Sára

Žákyně 9: Jo, ano, prohlašuji, že jsem souhlasil s tím, aby moje slova byly využity na výzkum bakalářský práce a aby byl rozhovor natáčený.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žákyně 9: Já spisovně moc nemluvim, jen někdy, třeba když při zkoušení nebo referátu, tak se aspoň snažím, ale docela je to náročný. A jinak jako mi nevadí, když někdo mluví spisovně, spíš když někdo nutí mě, abych mluvila takhle.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žákyně 9: Určitě třeba v televizi nebo prostě i jako slavné osobnosti, celebrity nebo politici by určitě měli taky mluvit spisovně. Nebo asi kdokoliv nějak vystupuje na veřejnosti a nějak promlouvá k lidem, třeba i sportovci.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žákyně 9: Hm, jako některý učitelé na nás takhle mluví a ničemu to nepřekáží a myslím, že třeba když máme prezentaci, tak by to vypadalo mnohem líp, kdybysme všichni mluvili spisovně, navíc to všichni budeme potřebovat při závěrečných prezentacích, u kterých dostáváme známku i za to, jestli mluvím spisovně. Ale jinak si myslím, že je to spíš takový jako „zkusím si to“, než že bysme mluvili jako spisovně nebo ták. Možná asi je to zbytečný.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žákyně 9: Naše škola dělá na konci devítky ty závěrečný práce, kde opravdu známkujou i to spisovný nespisovný, tak třeba ty základky, který tohle maj taky, by asi nějakou takovou přípravu mít měly. Anebo třeba pro žáky, který chtějí jít na vejšku v budoucnosti, těm by se to asi taky mělo víc věnovat.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 9: Spisovně určitě ne, to by ani nefungovalo. Jako já mám spolužáka, kterej mluví spisovně pořád, a to je spíš otravný, protože víme, že takhle opravdu nemluví. Takže to je taky věc, v těch povoláních jako politik a novinář to dává smysl, ale jinak všude jinde se mluví normálně, ne? Tak logicky spolu normálně mluvíme i my se spolužákama.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 9: Jako máme učitelku, která nás hodně nutí, abysme s ní mluvili, jak ona říká, výhradně spisovně, ale jinak ne, jinak prostě pohoda. Ale ta na nás i křičí občas, tak tam prostě se většina nás snaží mluvit spisovně, ale s ostatními učiteli mluvíme normálně a nechtěj spisovně po nás. A já jsem za to ráda, podle mě je důležitý, když ten člověk fakt jako odpoví, a ne když mluví spisovně nebo ne.

Byla bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 9: Určitě nespisovně, mam pak pocit, že je ten učitel víc kamarádskej a že se nebojí tak jako bejt mezi náma, že se nám snaží bejt blíž, to se mi líbí. Neříkám, že když je učitel nespisovnej, že nemůže bejt kamarád, to by byla blbost, podle toho by se asi lidi neměli soudit, teda myslim, ale jako ta cesta k němu je trochu větší, protože je tam ta zeď nějaká. Podle mě i proto, že lidi mluvící spisovně známe hlavně z televize a tak, tak automaticky to chápu jako falešně nebo jako nějakou roli, co ten člověk hraje, a už se mi pak trochu mění můj způsob, jak s tím člověkem mluvím.

Rozhovor s žákyní 10 – Laura

Žákyně 10: Souhlasim s nahráváním a s tím, aby co řeknu, bylo využítý ve výzkumu.

Jaký je tvůj postoj ke spisovné řeči?

Žákyně 10: Hm, nijaký. Já tak nemluvim, doma u mě teda táta docela jo, protože je z Moravy, a jeho rodina zase mluví spisovně všichni. Ale u nás doma nikdo, neřeší se to. Já občas řeknu něco spisovně, ale většinou mluvím spíš jako buran, jak říká paní učitelka NP.

Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?

Žákyně 10: Jo, rozhodně, asi jakýkoliv místo, kde se nějak veřejně vystupuje. Mezi povolání prostě policie, politici, asi i doktoři a novináři určitě a asi kdokoliv, kdo je v televizi. Ale jinak takový ty nějaký akce, kde někdo mluví, tak tam asi taky podle mě by se mělo mluvit spisovně.

Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?

Žákyně 10: Tak jako je to určitě pro ty, co chtějí dělat nějakou takovou práci, by to bylo dobrý, ale stejně, tohle je podle mě docela věc, kterou se člověk naučí snadno, když to potřebuje. Pro mě to úplně moc... Nepotřebuju to, no. A jako zase máme referáty, tam učitelé chtějí, abysme mluvili spisovně, tak to podle mě stačí, víc by to bylo přehnaný.

Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?

Žákyně 10: Jo, asi jo, ale možná jenom v těch nutných případech, no.

A co jsou ty nutné případy?

Žákyně 10: Tak třeba prostě u těch referátů nebo u těch lidí, co to pak potřebujou do budoucna.

Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 10: Já se spolužákama mluvím jenom nespisovně, i s těma, co mluví spisovně jakoby nebo co se snaží, podle mě je to fake. A to je rozhodně to, co preferuju, to bych nezvlád ani mluvit s nima spisovně, jsou to prostě kámoši a je jedno, jestli je přestávka nebo hodina. Jedině jako kdyby to učitelka nebo teda učitel vyloženě požadoval po nás, tak to asi bysme museli mluvit spisovně, ale reálně si nedokážu představit, že bysme to fakt zvládli nějak dlouho, stejně bysme z toho měli nakonec prostě jenom srandu.

Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději mluvila spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 10: S učitelem jako chápu, že se musí mluvit trochu jinak, ale ne spisovně. Nebo když to ten učitel chce, tak musíme, no, ale většinou je jim to jedno, tak mluvíme nespisovně. A to je pohodlnější, protože spisovná čeština je víc na přemejšlení, no.

Byla bys raději, aby učitelé během vyučování raději mluvili spisovně nebo nespisovně? Proč?

Žákyně 10: U učitelů bych radši, kdyby mluvili nespisovně. Nechci říct, že by mi vadilo, když mluví spisovně, ale přijde mi ten učitel pak pohodovější, když mluví nespisovně, a třeba trochu víc jako my. Je to kamarádštější, ten člověk je jako kdyby blíž. I to podle mě tvoří vztah s tím učitelem, já si i víc rozumím s těma učitelem, co na nás mluví nespisovně, protože jsou to prostě takový, hm, učitelé kamarádi. Ty učitelé, co na nás mluví spisovně, ty působí hrozně

přísně, oni teda i jsou přísný, tak to dělá mezeru mezi náma jako žákama a tím učitelem. A já myslim, že to jako určitě není ten výsledek, co to má mít, ale prostě je to tak, no, působí to na mě jakože takhle prostě. Kdyby podle mě mluvili učitelé všichni nespisovně, tak jim i třeba víc říkáme, co se děje v naší třídě mimo nich, protože neví všechno a jsou věci, o kterých bysem s nima i docela něco povídal, třeba s konkrétníma učitelem, ale nemám k nim takovou důvěru, protože se mám pocit, že mě nebudou brát vážně, když nebudu mluvit spisovně. Ale zase na druhou stranu, my je taky neberem tolik vážně, když na nás mluví spisovně, protože to působí jako hroznej fake a nevěříš tomu, tak je to asi vzájemnej nesoulad. A myslim, že abysme my mluvili spisovně, to řešení není, tak by měli oni mluvit nespisovně, to nikomu neublíží, že jo.

Souhlasy

Dopis pro rodiče a zákonné zástupce

Vážení rodiče,

obracím se na Vás ohledně výzkumu k mé bakalářské práci s názvem Jazyk školní komunikace očima žáků druhého stupně ZŠ. Jak již název napovídá, budu zkoumat preference a postoje žáků ke školní komunikaci, konkrétně spisovnému jazyku a jeho využití ve výuce. Pro svůj výzkum jsem vybrala 8. a 9. ročníky (a konkrétní žáky z těchto tříd), jednak z nutnosti určité věkové hranice a jednak proto, že jsem v minulém/předminulém školním roce ve třídách učila český jazyk a literaturu.

Ve své bakalářské práci budu postupovat následovně:

- a) Zjišťování a analýza povědomí žáků o spisovném jazyce a obecné češtině formou jazykového testu s přihlédnutím k rozdílu mezi chlapci a dívkami.
- b) Zjišťování a analýza představ žáků o užívání spisovné a obecné češtiny ve veřejném prostoru, zvláště vyučujícími ve škole, formou dotazníku a následných interview a s přihlédnutím k rozdílu mezi chlapci a dívkami.
- c) Zjišťování a analýza postojů žáků k užívání spisovné a obecné češtiny při vyučování formou skupinové diskuse s přihlédnutím k rozdílu mezi chlapci a dívkami.
- d) Shrnutí výsledků, formulace závěrů.
- e) Diskuse.

Jak lze z podrobného popisu postupu vyčíst, svůj výzkum budu provádět třemi způsoby:

- 1) Dotazníkem, jehož účelem bude zjistit, jaké mají žáci znalosti ohledně spisovné nebo obecné češtiny.

- 2) Skupinová debata, v níž budou mít žáci za úkol argumentovat své preference spisovné nebo obecné češtiny ve výuce.
- 3) Rozhovor s vybranými žáky, během něhož bude otázka postoje nebo preference žáka detailněji rozebrána.

Body 2) a 3) bude nutné nahrávat, zejména z důvodu snazšího zpracování. Žáci budou o nahrávání samozřejmě informováni a budou tázáni, zda jsou si monitorování vědomi a zda s ním souhlasí. Vzhledem k jejich neploetosti ale potřebuji také Váš souhlas. Zvukové nahrávky nebudou nikde veřejně používány, získané informace budou ZCELA anonymní a budou sloužit POUZE k výzkumným účelům. Nahrávky budou dočasně uschovány pro případ, že by byl potřebný jejich opakovaný poslech, po obhájení BP budou ale nahrávky vymazány. Nebudou tedy zpřístupněny nikomu jinému, než mně nebo v případně nutnosti vedoucímu bakalářské práce, oponentům.

Jak jsem již avizovala výše, VEŠKERÉ informace budou zcela ANONYMNÍ, nebudou nikde zpřístupněny, zveřejněny, ani využity k jiným než výzkumným účelům.

Byla bych ráda, kdybyste mi níže svým podpisem potvrdili, že souhlasíte s tím, aby byly Vaše děti zapojeny do výzkumu a s tím, aby byly v případě výběru k rozhovorům a skupinové diskusi monitorovány.

V případě jakýchkoliv dotazů mě prosím kontaktujte přes vedení školy nebo na mailu rybovaeliska@post.cz.

Mockrát Vám děkuji za Váš čas a předem děkuji za umožnění výzkumu pro mou bakalářskou práci.

S pozdravem a přáním krásných dní

Eliška Rybová

Svým podpisem uděluji souhlas s tím, že se mé dítě může účastnit výzkumu a že může být v případě výběru k rozhovoru a skupinové diskusi zvukově monitorováno:

Dopis pro vedení školy

Vážená paní ředitelko, vážená paní zástupkyně,

ráda bych Vás tímto dopisem požádala o udělení souhlasu s provedením výzkumu pro mou bakalářskou práci (dále jen BP). Ve své BP zkoumám postoje žáků ke spisovné a obecné češtině ve výuce a ve školní komunikaci a svůj výzkum bych chtěla provádět na Vaší základní škole.

Výzkum povedu následovně:

- f) Zjišťování a analýza povědomí žáků o spisovném jazyce a obecné češtině formou jazykového testu s přihlédnutím k rozdílu mezi chlapci a dívkami.
- g) Zjišťování a analýza představ žáků o užívání spisovné a obecné češtiny ve veřejném prostoru, zvláště vyučujícími ve škole, formou dotazníku a následných interview a s přihlédnutím k rozdílu mezi chlapci a dívkami.
- h) Zjišťování a analýza postojů žáků k užívání spisovné a obecné češtiny při vyučování formou skupinové diskuse s přihlédnutím k rozdílu mezi chlapci a dívkami.
- i) Shrnutí výsledků, formulace závěrů.
- j) Diskuse.

Jak lze z podrobného popisu postupu vyčíst, svůj výzkum budu provádět třemi způsoby:

- 4) Dotazníkem, jehož účelem bude zjistit, jaké mají žáci znalosti ohledně spisovné nebo obecné češtiny.
- 5) Skupinová debata, v níž budou mít žáci za úkol argumentovat své preference spisovné nebo obecné češtiny ve výuce.
- 6) Rozhovor s vybranými žáky, během něhož bude otázka postoje a preference žáka detailněji rozebrána.

Body 2) a 3) bude nutné nahrávat, zejména z důvodu snazšího zpracování. Žáci budou o nahrávání samozřejmě informováni a budou tázáni, zda jsou si monitorování vědomi a zda s ním souhlasí. Vzhledem k jejich neplnoletosti budou o této skutečnosti informováni i rodiče, kteří budou souhlas s nahráváním udělovat taktéž (viz druhý dopis). Zvukové nahrávky a získané informace nebudou nikde veřejně používány, budou zcela anonymní a budou sloužit pouze k výzkumným účelům. Nahrávky budu poté dočasně uschovány pro případ, že by byl potřeba jejich opakovaný poslech. Po obhájení BP budou nahrávky vymazány. Nebudou zpřístupněny nikomu jinému než mně nebo v případě nutnosti vedoucímu bakalářské práce nebo oponentům.

Dotazníkové šetření by se týkalo 8. a 9. tříd celkově. V případě dotazníku, který by byl dětem podán klasickou papírovou formou, se jedná o max. čtvrt hodinovou záležitost. Otázky z dotazníku přikládám zde:

Otázky do dotazníku

Cílem zjistit:

a) Jakou mají žáci znalost SČ

Úkol:

a. Vysvětlí pojmy

- i. spisovná čeština
- ii. nespisovná čeština
- iii. obecná čeština

b. Pokus se následující slova přiřadit k jednotlivým pojmům

- i. láhev, matika, fízl, mléko, chleba, vygruntovat, bratr, kámen

b) Jakou mají žáci na ZŠ zkušenost s užíváním SČ a NSČ ve výuce

Úkol:

a. Při promluvách s rodiči, sourozenci nebo kamarády používám

- i. spisovnou češtinu
- ii. nespisovnou češtinu

b. Během vyučování při rozhovoru se spolužáky používám

- i. spisovnou češtinu
- ii. nespisovnou češtinu

c. Během vyučování při rozhovoru s učitelem používám

- i. spisovnou češtinu
- ii. nespisovnou češtinu

d. Učitel při vyučování používá

- i. spisovnou češtinu
- ii. nespisovnou češtinu

Pro vypovídající hodnotu dotazníku je nutné, aby žáci během jeho vyplňování neměli přístup k internetu a nemohli si odpovědi vyhledat.

Při rozhovorech budou žáci odpovídat na tyto otázky:

Otázky pro následné výběrové interview

Cílem je zjistit:

- a) Jaký je jejich postoj ke spisovné češtině?

Otázky:

- a. Jaký je Tvůj postoj ke spisovné češtině?
 - b. Myslíš, že je spisovná čeština v některých prostředích nutná? V jakých?
 - c. Myslíš, že má smysl při vyučování užívat spisovnou češtinu? Proč?
 - d. Myslíš, že by učitelé základních škol měli žáky vést k užívání spisovné češtiny?
- b) Jaké mají žáci jedné třídy preferenci, pokud jde o užívání SČ ve výuce – učitelem vs. žáky

Otázky:

- a. Při rozhovoru se spolužáky během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději používal/a spisovnou nebo nespisovnou češtinu? Proč?
- b. Při rozhovoru s učitelem během vyučování (např. diskuse apod.) bys raději používal/a spisovnou nebo nespisovnou češtinu? Proč?
- c. Byl/a bys raději, aby učitel/ka během vyučování používal/a spisovnou nebo nespisovnou češtinu? Proč?

Při následné diskusi, která bude probíhat s žáky vybranými k jednotlivým rozhovorům, budou žáci rozděleni do skupin dle svých postojů a preferencí a budou se pro ně snažit najít smysluplné argumenty.

K rozhovorům a diskusi jsou vybráni určití žáci, a to podle toho, aby bylo co pokrytí různých sociálních vrstev, domácích podmínek, osobnostních vlastností a školních výsledků co nejširší. Tyto informace nebudou ve výzkumu nijak zveřejňovány, nebudou ani nijak zohledňovány, jedná se pouze o to, aby byly výsledky výzkumu co nejprůkaznější.

Seznam žáků, s nimiž bych chtěla rozhovor a společnou diskusi provádět, příkládám níže (jejich jména nebudou nikde uvedena a v příloze k BP bude dopis přiložen bez těchto informací)

V případě, že budou např. někteří žáci nemocní nebo nebudou z jiných důvodů zrovna přítomní, vybrala bych z jednotlivých tříd jiné žáky. To samé platí samozřejmě i v případě, že by vedení rozhovoru a skupinové diskuse s některým/i žákem/žáky nebylo možné např. z důvodu nesouhlasu Vašeho nebo rodičů...

Samozřejmě jsem si vědoma, že je to výrazný zásah do výuky, avšak vynasnažím se svou přítomností a výzkumem nijak nenarušit chod školy.

Jak jsem již avizovala výše, VEŠKERÉ informace budou zcela ANONYMNÍ, nebudou nikde zpřístupněny, zveřejněny, ani využity k jiným než výzkumným účelům.

Byla bych ráda, kdybyste mi svým podpisem níže potvrdily, že souhlasíte s tím, aby byli Vaši žáci zapojeni do výzkumu a s tím, aby byli žáci vybraní k rozhovorům a skupinové diskusi monitorováni.

V případě jakýchkoliv dotazů mě prosím kontaktujte na mailu rybovaeliska@post.cz nebo telefonicky na čísle 736247602.

Moc děkuji za Váš čas a za případné udělení souhlasu, této možnosti si moc vážím a předem za ni děkuji.

S pozdravem a přáním klidných školních dní

Eliška Rybová

Svým podpisem uděluji souhlas s tím, že na naší škole může probíhat výzkum a že mohou být žáci při rozhovorech a diskusi monitorováni: